

SIPOON KROKHOLMENIN RANTA-ASEMAKAAVA-ALUEEN LUONTOTYYPPI- JA KASVILLISUUS- SELVITYS 2022

Männynkääpää kasvaa alueella

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja menetelmät.....	3
3. Tulokset.....	4
3.1 Alueen kasvillisuus, luontotyypit ja muut luontoarvot	4
4. Yhteenveto.....	8
5. Lähteet ja kirjallisuus.....	9
6. Liitteet	10

1. Johdanto

Insinööritoimisto Poutanen Oy tilasi elokuussa 2022 Suomen Luontotieto Oy:ltä Sipoon kunnan Löparön saarelle Krokholmeniin sijoittuvan ranta-asemakaava alueen luontotyyppi- ja kasvillisuus selvityksen. Alueelle on suunnitteilla yksi lomarakennuspaikka. Selvitys liittyy hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Juha Poutanen ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja menetelmät

Tutkimusalueelta (karttaliite 1) selvitettiin Luonnonsuojelulain tarkoittamat suojeltavat luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 1996/1096, 29§), Metsälain tarkoittamat erityisen tärkeät elinympäristöt (1996/1093, 10§) ja Vesilain (Vesilaki 587/2011) suojelemat pienvesikohteet, kuten lähteet ja purot. Selvitys sisälsi myös uhanalaisia tai silmälläpidettäviä luontotyyppejä (Kontula ym. 2018) koskevan tarkastelun. Inventointi toteutettiin Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohjeen (Pääkkönen 2000) mukaisesti.

Luontotyyppiselvitys, jonka yhteydessä etsittiin myös uhanalaisia putkilokasvilajeja, tehtiin 24.8.2022. Alueelta etsittiin samassa yhteydessä myös pysyvän pesän rakentavien petolintujen pesiä.

Selvityksen maastotöistä vastasi FM, biologi Jyrki Matikainen Suomen Luontotieto Oy:stä. Raportin taittoi Eija Rauhala. Selvityksessä käytetyn karttamateriaalin luovutti tilaaja käyttöömmme. Ennen maastoinventointia selvitettiin onko alueilta olemassa aiemmin julkaistua luontotietoa. Alueen eteläpuolelta on tehty kaavoitusta varten luontoselvitys v.2014 (Matikai-

Alueella on vanhaa puustoa

nen 2014), mutta nyt tutkittua aluetta ei liene aiemmin inventoitu. Laji.fi tiedostokannasta ei tältä alueelta ole julkaistuja havaintoja uhanalaisesta lajistosta. Aluetta on aiemmin tutkittu laajempien selvitysten, kuten Sipoon lepakkoselvityksen (2006) yhteydessä, mutta julkaistua luontotietoa juuri tältä alueelta ei ole.

3. Tulokset

3.1 Alueen kasvillisuus, luontotyypit ja muut luontoarvot

Lohko 1

Alustavasti suunniteltu rakennuspaikka sijoittuu lohkon alueelle tien ja rannan väliin. Niemen kärkeen menevän tien ja rannan väliin jäävä alue on puoliavointa ja kallioista maastoa. Melko harva puusto koostuu männyistä (*Pinus sylvestris*) ja muutamista rauduskoivuista (*Betula pendula*) sekä tien penkalla kasvavista nuorista raidoista (*Salix caprea*). Pensaskerros on alueella niukkaa ja koostuu muutamista katajista (*Juniperus communis*) ja männyn taimista. Aluskasvillisuuden valtalajisto koostuu mustikasta (*Vaccinium myrtillus*), puolukasta (*Vaccinium vitis-idaea*) ja metsälauhasta (*Deschampsia flexuosa*). Metsätyyppi vaihtelee kallion reunojen puolukkatyyppin kankaasta alueen keskiosan tasaisen alueen mustikkatyyppin kangaslaikkuun. Puusto on keski-ikäistä ja alueella on myös muutama kilpikaarnamänty. Alueella on yksi lahopuukelo, mutta muuten lahopuuta on alueella niukasti. Aluetta on aiemmin siistitty ja alueen keskiosassa on tasainen autojen pysäköintiin käytetty alue. Rantavyöhyke on lohkon alueella kapea ja rantakalliot päätyy loivasti avoveteen. Aivan alueen etelärajan tuntumassa on rantaviiva osin louhikkoista ja näillä kohdin rannan lajistoon kuuluu mm. rantakukka (*Lythrum salicaria*), rönsyrölli (*Agrostis stolonifera*), ruokohelpi (*Phalaris arundinacea*) ja suolavihvilä (*Juncus gerardii*).

Lohkon 1 rantaviivaa

Lohko 2

Tien itäpuolella on varttunutta kuusikkoa ja alueella on myrskytuholaikku, josta kaatuneet puut tullaan poistamaan. Kuusen lisäksi alueen puustoon kuuluu kookkaita rauduskoivuja ja mäntyjä sekä myös muutamia haapoja (*Populus tremula*). Pensaskerros muodostuu kuusen taimista. Metsätyyppi on alueella oravanmarjatyyppin tuoretta kangasta ja aluskasvillisuuden valtalajistoon kuuluu metsänalvejuuri (*Dryopteris carthusiana*), oravanmarja (*Mainthemum bifolium*), käenkaali (*Oxalis acetosella*), kevätpiippo (*Luzula pilosa*) ja mustikka. Osa alueesta on kuusten varjostuksen vuoksi lähes kasvitonta.

Lohko 3

Iso osa alueesta on vanhaa kuusivaltaista sekametsää, jossa lahoppuuta on erittäin paljon. Kuusen lisäksi puusto koostuu rauduskoivuista, haavoista ja männyistä. Alueella on useita kolopuita. Metsätyyppi on pääosin oravanmarjatyyppin tuoretta kangasta, mutta alueella on myös lehtomaisen kankaan laikkuja. Aluskasvillisuus on alueella paikoitellen hyvin niukkaa varjostuksen vuoksi. Aluskasvillisuuden valtalajiston muodostavat mustikka, käenkaali, oravanmarja, metsänalvejuuri ja paikoin myös korpikastikka (*Calamagrostis phragmitoides*). Alueen kääpälajisto on runsas ja vanhan metsän indikaattorilajeista paikalla esiintyy mm. männynkääpää (*Phellinus pini*). Alueella on pitkälle lahonneita kuusia maapuina ja alue on tyypillistä lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) elinympäristöä. Lajia ei kuitenkaan maastot selvitysten yhteydessä havaittu alueella.

Kuivunutta tervaleppäluhtaa kluuvijärven rannalla

Lohko 4

Kluuvijärven tuntumassa on pieni kalliokumpare, jossa avokallio on poronjäkälien peittämä. Puusto alueella on vanhaa männikköä ja alueella on muutamia kilpikaarnamäntyjä. Kallio-ketoja ei alueella ole ja niukka kasvilajisto koostuu puolukasta, kanervasta, metsälauhasta ja muutamasta ahosuola-heinästä (*Rumex acetosella*). Kalliokumpareen reunoilla on useita pitkälle maatuneita maakeloja.

Lohko 5

Alueen keskiosassa on laaja ja osin kosteapohjainen tervaleppäkuvio. Rannan puolella alue on kapealta alueelta luokiteltavissa tervaleppäluhdaksi, joka kuitenkin vaihettuu melko nopeasti kuivapohjaiseksi saniaistyyppin tervaleppälehdoksi. Alueen poikki on vuosikymmeniä sitten kaivettu kuivatusoja, joka on kuitenkin jo pitkälle madaltunut, eikä enää kuivata aluetta. Puusto koostuu kookkaista tervalepistä ja nuorista kuusista, joita on levinnyt alueen reunoosille ja kuivatusojan varteen. Inventointiajankohtana alue oli hyvin kuiva, mutta alueella näkyvät täysin kasvuttomat laikut kertovat että alue on tavallisesti vetisempi. Kasvilajistoltaan alue on melko niukka. Aluskasvillisuudessa esiintyy mm. metsänalvejuurta, hiirenporrasta (*Athyrium filix femina*), korpi-imarretta (*Phegopteris connectilis*), siniheinää (*Molinia caerulea*), nurmilauhaa (*Deschampsia cespitosa*), puna-ailakkia (*Silene dioica*) ja korpikastikkaa (*Calamagrostis phragmitoides*). Alueella on runsaasti lahoppua ja useita kolopuupötkelöitä.

Lohkon 4 kalliota

*Lohkon 5
tervaleppälehtoa*

Lohko 6

Alueen itäosa on kallioista ja alueella on myös kaksi matalaa kalliojyrkännettä. Puusto on tällä alueella mäntyvaltaisempaa ja alueella näkyy vanhojen hakkuiden jälkiä. Myös tällä alueella puusto on pääosin varttunutta. Metsätyyppi on kallioisilla kohdin puolukkatyyppin karua kangasta, mutta notkopaikossa vallitseva metsätyyppi on mustikkatyyppin tuore kangas. Mustikka ja puolukka vuorottelevat aluskasvillisuuden valtalajeina. Rantavyöhyke on alueella kallioinen ja osin louhikkoinen. Rantakasvillisuus on paikalla hyvin niukkaa. Alueen ainoassa poukamassa on pieni järviruokokasvusto.

Lohko 7

Osa alueen pohjoisreunassa sijaitsevasta kluuvijärvestä kuuluu ranta-asemakaava alueeseen. Kaava-alueen puoleinen osa kluuvista on pitkälle ruovikoitunut ja maatunut, ja avovettä on alueella vain vähän. Sisäjärven reunalla on useissa kohdin kapra reunus tervaleppäluhtaa, jossa maapohja on paikoin hyvin vetistä. Luhtien kasvilajisto on melko monipuolista ja alueella kasvaa mm. kurjenmiekkää (*Iris pseudacorus*), järvikortetta (*Equisetum fluviatile*), ranta-alpia (*Lysimachia vulgaris*), leveäosmankäämiä (*Typha latifolia*), rantayrttiä (*Lycopus europaeus*), rentukkaa (*Caltha palustris*), rantamataraa (*Galium palustre*), jokapaikansaraa (*Carex nigra*), pullosaraa (*Carex rostrata*), harmaasaraa (*Carex canescens*) ja luhtasaraa (*Carex vesicaria*). Rannikkoalueella vähälukuista siniheinää kasvaa alueella useissa kohdissa. Luhtien kuivem-

*Yleiskuva lohkon
6 alueelta*

Lohkon 7 kluuvijärvi

mat reunaosat ovat saniaisvaltaisia ja alueella kasvaa hiirenporrasta ja metsänalvejuurta. Sisäjärven rannoilla on runsaasti lahoavaa lehtipuuta ja myös muutamia kolopuupökölöitä alueella on. Luhtareunukset ovat pinta-alaltaan vain muutaman aarin kokoisia. Tervaleppäluhta luontotyyppi on koko Suomessa luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN) luontotyyppi.

4. Yhteenveto

Tutkimusalueella ei ole Luonnonsuojelulain 29§ mukaisia suojeltavia luontotyyppisiä, mutta Metsälain 10 § tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä alueella on. Kluuvijärven rantojen luhtat sekä lohkon 5 tervaleppälehto ovat Metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ja ne tulee rajata metsänkäsittelytoimien ulkopuolelle. Alueen pohjoisosan kluuvijärvi on Vesilain (Vesilaki 587/2011) tarkoittama suojeltava pienvesi. Luonnontilaisen kluuvijärven tilan heikentäminen on Vesilain mukaan kielletty. Alueen tervaleppäluhtat kuuluvat uhanalaisiin luonto-tyyppeihin Suomessa (Kontula ym. 2018) ja koko Suomessa tämä luontotyyppi on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi (EN). Iso osa alueesta (lohko 3) on vanhaa metsää mm. lahopuun määrän ja puuston iän vuoksi. Liito-oravia ei Sipoon saaristoalueella esiinny ja esim. Löparön ja Kitön saarilta ei lajia ole tavattu leviämisseiden (vesistöt) vuoksi. Lohkon 7 kluuvijärvi on tyyppillistä viitasammakoiden kutualueita, vaikka lajia ei selvityksen ajankohdan vuoksi pystytty inventoimaan. Kosteikon arvokkaat elinympäristöt merkitään luomerkinnällä ja tämä turvaa niiden elinympäristön säilymistä. Alueen merenrannoilla ei ole lajille sopivia elinympäristöjä. Alueella ei ole lepakoille sopivia talvehtimispaikkoja, kuten louhi-koita tai syviä kallionkoloja. Pysyvän pesän rakentavien petolintujen pesiä ei alueelta löytynyt. Lintudirektiivin liitteen I lajeista ainakin palokärki esiintyy alueella. Alueen lahoissa näkyi runsaasti lajin ruokailujälkiä. Ranta-asemakaavaan suunniteltu rakennuspaikka sijoittuu alueen länsiosaan lohkon 1 ja osin lohkon 2 alueelle, joiden luontoarvot ovat tavanomaiset. Suunniteltu yhden rakennuspaikan toteuttaminen ei uhkaa lohkojen luontoarvoja.

Kluuvijärven rantaa kiertää luhtareunus

5. Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. Ympäristöopas 46, 2. korj. painos, Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Geologian tutkimuskeskus GTK 2018. Maaperäkartta 1:20 000/1:50 000 ja kallioperäkartta 1:200 000. <http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara>
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.
- Itä-Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat luonnonympäristöt , 2010
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s.
- Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. ja Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammat. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. 347 s.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus
- Matikainen, Jyrki. 2014: Sipoon Krokholmenin ranta-asemakaavan muutosalueen luontoarvojen perusselvitys 2014. Suomen Luontotieto Oy 30/2014
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehtikustannus. Tapio. Hämeenlinna.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005: Suuri Pohjolan kasvio. Tammi. Helsinki.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepäkot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.
- Ryttäri, T. & Kettunen, T. 1997: Uhanalaiset kasvimme. – Suomen Ympäristökeskus. Kirjayhtymä Oy. Helsinki.
- Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. 2012 (toim). Suomen uhanalaiset kasvit. Tammi, Helsinki
- Sierla L., Lammi, E., Mannila, J. ja Nironen, M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Suomen ympäristö -sarja, nro 742. Ympäristöministeriö, Helsinki 2004. 113 s.
- Siivonen, Y & Wermundsen, T. 2006: Sipoon lepakkokartoitus. Wermundsen Consulting Oy / Batcon Group
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura -arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus.
- Valkama, Jari, Vepsäläinen, Ville & Lehikoinen, Aleks 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnon-tieteellinen keskusmuseo ja ympäristöministeriö. <http://atlas3.lintuatlas.fi>. ISBN 978-952-10-6918-5. Sähköinen versio.

6. Liitteet

Karttaliite 1. Tutkimusalue ja lohkorajaus

